

Ribillió a szaunában

NYERGES ANDRÁS

16/1. Kisebb csődület állt a kapu előtt, aminek láttán Gyégyé hirtelen elhatározással visszafordult, mintha most jutna eszébe valami, amit még el kell intéznie. Azt remélte, ha szépen, lassan kerüli meg a tömböt, talán mire visszaér a házukhoz, már nem lesz ott senki. Bujkálni ugyan nem bujkált a többi lakó elől, de a találkozást, ha csak lehetett, kerülte, amióta egyedül kellett tiltakoznia a Honderné-féle sarcolás ellen, és nemcsak nem csatlakozott hozzá senki, de még azok is, akiről tudta, hogy szintén nem dúskálnak a javakban, valamiféle néma megvetéssel néztek rá, mintha nem értenék, mit keres ebben a házban egy ilyen ágrólszakadt betolakodó? Az emiatti rosszérzés azóta sem múlt el teljesen, noha már semmivel se tartozott a Csernovics Arzén utca 7-nek.

16/2. Hiábavaló volt az időhúzás, tíz perccel később, amikor megint befordult a sarkon, ugyanazok álltak még mindig ugyanott, körülvéve Nidosit, aki a limuzinjának támasztotta a hátát, és feldúltan magyarázott valamit, a házbeliek pedig sűrű bólogatások közepette, tüntető együttérzéssel hallgatták, és *nahát, ilyet! meg ez tényleg borzasztó* kiáltásokkal kísérték a történetét. A jelenet messzebről úgy festett, mintha jó pontokat akarnának szerezni Nidosinál, ami Gyégyét módfelett ingerelte, mert vajon miért hiszik a Csernovics Arzén utca 7. lakói, hogy pályázniuk kell Nidosi jóindulatára? Függenek tőle? Megvette az egész házat szőröstül-bőröstül? Vagy csak a vagyona közszemlére tett jelei készítetik őket ilyen, már-már az áhitat határát súroló viselkedésre? Hogyhogy nem zavarja őket a kihívóan ízléstelen öltözködés, a tapintatot hírből sem ismerő modor, a gátlástalan fölényeskedés, aminek már a társasház alapító gyűlésén is tanúi lehettek s amiért bárki mást megszólnának és kerülnének?

16/3. Gyógyét kínosan lepte meg, hogy nem tud a háta mögött észrevétlenül besurranni a kapun, mert amint észrevették, a lakók őt is hívni kezdték maguk közé, mintha mindegy is lenne, ki szaporítja a számukat, az a fontos, hogy eggyel többen vegyék körül Nidosit, aki így méginkább érezheti, hogy számíthat rájuk. Jöjjön, szolt oda neki Olajosné, mintha azt akarná, hogy ő se maradjon le a ház életének ilyen fontos eseményéről, amit – ha úgy tetszik – Gyógyé régi lakóként történő elfogadtatása jelének is érthetett volna, ha nem a Nidosi előtt bemutatott hódolat résztvevőjének invitálják. Olajosné a szemét törölgette, szipogott a meghatottságtól, rémes, milyen dolgok vannak, magyarázta Gyógyének, mindjárt meghallja maga is, hogy mit műveltek szegény Nidosi úr apjával, és éppen a temetőben! Hát hol élünk, már egy halott emlékét is szabad meggyalázni?

16/4. Kérdés, vajon Nidosi akarja-e, hogy én is halljam, futott át Gyógyé agyán, hiszen föltehetőleg érzi, hogy nem rajongok érte. És ő se értem. A fenntartásait azonban legyőzte a kíváncsiság, mert sejtette, miről lehet szó. És a sejtést a Nidosi nagykokás zakóján éktelenkedő, irdatlanul széles gyászszalag, ami a széles karimájú texasi kalap peremén megisméltődött, sőt, a kocsni kihúzott antennáján is ott lengedezett, csak megerősítette. Ügyeletes olvasószerkesztőként a *Fáklya* lapzártájáról jött haza, fél órája még éppen azt a tudósítást javítgatta, amelyik a 298-as parcellánál lezajlott ünnepélyes avatásról számolt be. *A hazáért haltak vértanúhalált – ez a felirat fogadja a látogatót egy székely kapu mögött, öt méterre a szakrális 301-estől, a Rákoskeresztúri új köztemető 298-as parcellájában. A nagyobb ünnepélyesség kedvéért a Magyar Állami Operaház énekkarának előadásában hangzott el a Szózat. A vértanúk nevét a Szabadságharcosokért Közalapítvány és a Mártírok Igazságtévő Bizottsága kutatta fel és tette egy márványtáblán közszemlére – írta a cikk, amely az újratemetettek névsorát is közölte, és Gyógyé, amikor átböngészte, alig hitt a szemének, mert egyszer csak Nidosi Imre nevét fedezte fel benne. A *Fáklya* tudósítója túl ifjú lehetett ahhoz, hogy ez a név mondjon neki valamit, ezért nem is fűzött hozzá semmiféle megjegyzést. De mert szemfülesnek szemfüles volt, megemléített olyasmiről is, amiről a Távirati Iroda hivatalos jelentésében szó sem esett: *Egyébként a parcella ünnepélyes avatása közben kisebb rendezavarásra is sor került.* Gyógyét felbosszantotta, hogy a cikk írója épp azt nem részletezte, ami a *Fáklya* beszámolóját minden más lapénál érdekesebbé tehetné volna, hiányzott belőle, hogy ki randalírozott, mi volt a hóbörgés tárgya, és mi lett az incidens vége? Megpróbálta kifaggatni a riportert, és rávenni, hogy utólag írja bele mindezeket, de az ifjú kolléga a lapzártára hivatkozva úgy védekezett, mintha támadás érte volna, bezzeg, ha azzal gatyázom el az időt, hogy ennek utánajárok, elúszunk a leadással,*

és akkor ezért basznátok le. Gyógyé szívesen kifejtette volna, hogy így viszont egy jó lehetőséget szalasztottak el, mert az olvasók torkig vannak már a szokványprotokoll jegyében lezajló szertartásokkal, ellenben ha ilyen alkalommal rendzavarás történik, az felkelti mindenki kíváncsiságát, tehát a tudósításból ez maradhat ki a legkevésbé, ehhez képest, ha fél órát késik a cikk, azt túl lehet élni. Mégis inkább lenyelte a kikívánckozó megjegyzéseit, mert úgy érezte, visszas helyzet volna, ha ő, aki csupán pár hónapja van a szakmában, oktatna ki egy ifju, de hozzá képest gyakorlott kollégát az érdekesség prioritásáról.

16/5. Hazafelé azon tipródott, hogy segíthetett volna a problémán, ha ír egy glosszát *Ki vértanúja a tyúkszemvágó, avagy hogy kerül Nidosi a névsorba* címmel, s abban kidühöngi magából, hogy szerinte nem kéne mártírként újratemetni valakit, akitől például a zsidók Dunába lövetésének ötlete származott. A *Fáklya* főszerkesztőjét, akivel az ilyesmit egyeztetnie kellett volna, már nem lehetett megtalálni, az oldalt pedig nem akarta önhatalmúlag szétdobatni, különösen nem a saját szösszenete kedvéért, így végül nyomdába adta a lapot úgy, ahogy volt, de túskeként benne maradt az az érzés, amivel egész úton viaskodott, hogy mulasztás terheli, s mindez annak a bizonyítéka, hogy ő nem való erre a pályára, maradnia kellett volna a kérdőíveinél. Amikor a ház előtti csődületet meglátta, és kiderült, hogy Nidosi a hivalkodóan csiricsaré gyászát az apjáért viseli, hirtelen elszállt hősünk csüggedése, és összeállt a kép, bizonyossággá vált számára, amit eddig csak sejtett, hogy az ő Nidosijuk nem csupán névrokona a nyilas pártszolgálatosok főnökének, hanem a fia, mondhatni édes magzata, ezen a jögon ordibál felpaprikázva, a fél utca füle hallatára, tehát nagy valószínűséggel az is ő, aki a 208-as parcellánál is ribilliót keltett.

16/6. Nidosi gutaütésesen vörös képéről csorgott a verejték, fekete nyakkendőjét félrehúzta, hogy kigombolja alatta az ingét, és nem volt kétséges, hogy olyasmi történt vele, amin képtelen túljutni. Hogy igazából mit tart vérlázító inzultusnak, Gyógyé el nem tudta képzelni, hiszen ifjabb Nidosinak saját érdekében sunnyogva lapítania és titkon örülnie kellene, amiért az apja odakerült az igazi vértanúk közé. Ehhez képest szemlátomást arról volt meggyőződve, hogy embert nagyobb sérelem nem érhet, mint őt a temetőben, és a történeteket úgy idézte fel újra meg újra, mintha ez lelki szükség volna számára, újra meg újra hallania kellett, hogy igazat adnak neki. Folyamatosan hergelte magát, hogy az indulatait addig is frissen tartsa, amíg visszavághat a sérelmekért. Amit velem műveltek, az *szkendülsz*, kiabált magából kikelten, skandalum, fordított a tudatlanabbak kedvéért a mellette álló Raffai doktor, de nem fogom annyiban hagyni, és szőrös öklét

magasba lökve hadonászott, az apámat meggyilkolták, well, régen volt, de hadd temessem el úgy, ahogy a *jueszében* tenném. Én, higgyék el, költséget, fáradságot nem kímélve idehozattam a legnagyobb márványtömböt, direkt Canossából, talán Carrarából, szólt közbe Raffai, Nidosi meg úgy nézett rá, mintha azt mondaná, még egy ilyen, és repülsz, mindegy, honnan, az a lényeg, hogy a legdrágábbat, nekem egy szörnyű kálvária volt az egész, fél évem ment rá, kötözködtek velem a vámnál, harcolni kellett a kegyeleti bizottsággal, nem akarták hagyni, hogy az apámnak külön márványoszlopot állítsak, okéj, mondtam, ráírhatjátok a többit is, pénzt se kérek érte, de nem, menjek a belügyminiszterhez, ő engedélyezi, hogy kit írhatnak rá, okéj, mondtam, és elmentem a miniszterhez, az legalább értelmes ember volt, a szertartásra idecsődítettem a világ minden tájáról apám bajtársait, volt, aki egyenesen Paraguayból repült ide, és amikor végre ott álltunk a temetőben, és *sírtunk, ahol senki se lát*, ahogy a költő mondja, pardon, nem a költő, a nóta, pontosított megint Raffai, na és, nézett rá Nidosi, nem mindegy az magának? Szóval ott állunk, lehullik a lepel, és mit látunk, mi áll a sírkövön, hát azt írták rá, hogy Nidasi Imre, értik, Nidasi, nem Nidosi! Ez *big* érlázítás! Arról nem is beszélek, hogy mennyi pénzembe került, több mint kétezer dollárba, és akkor ennyi pénzért nem képesek jól leírni az apám nevét? Kértem, hívják oda nekem a kőfaragót, hadd ölöm meg, de nem hívták, éppen szabadságon van. Hívják, mondom, akkor a temetőigazgatót! Azt sem tudják, mert értekezleten van. Hát itt bohócnak néznek? Nekem azt írták, igazságtétel lesz, érdemes hazajönni. Ez az igazságtétel? Na, de beperelém én azt a bagázst, a temetőt, a kőfaragót, mindenkit, nem igaz? Nidosi az ügyéd felé vágott a szemével, a gatyát is lepereljük róluk. Megfizettetek velük mindent, az utolsó centig. Ez nem lehet az apám efotéjziszéó Apoteózisa, vagyis megdicsőülése, fordított a gyengébbek kedvéért Raffai. Hogy mertek Nidasit írni a sírkövére? Azt mondja nekem ott a temetőben egy lótifuti ember, hogy ne haragudjak, tévedés volt, megesik az ilyesmi. Hát velem ne essen meg, én nem vagyok hozzászokva. Talán olyan nehéz megjegyezni azt, hogy Nidosi? Mikor itt Pesten gyerek voltam, az egész város tudta az apám nevét, nincs igazam? Tekintete a körülötte állók közül Gyégyére esett, s olyan ártatlanul nézett hősünkre, mintha feltételezné, hogy mert ő nem neheztel rá, annak sincs miért haragudnia. Nézze, nekem azt mondták, hogy maga egy very művelt ember, hát akkor mondja meg maga, nincs igazam? De, hagyta rá Gyégyé, ebben igaza van, ezerkilencszáznegyvennégyben tényleg mindenki tudta Pesten, hogy kicsoda Nidosi Imre.

16/5. Lehet, hogy baj van, apóca. Pár héttel később Gyégyét a szerkesztőség folyosóján állította meg Fóris, remek ötlet volt, hogy a Nidosi-ügyet egy 1948-as *Képes Figyelő*-cikkkel intézzük el, de Nidosi fia, a

mi kedves lakótársunk, nagyon felbőszült tőle, becsületsértési pert indított a lap ellen, és el van rá tökélve, hogy az apja emlékének meggyalázása címén a gatyát is leperli rólunk, Gyégyé már attól elképedt, hogy akadhadt bíróság, amelyik Nidosi keresetét befogadta. Visszakézből kellett volna elutasítani azzal, hogy a demokrácia nem tömeggyilkos háborús bűnösök posztumusz mentsvára. Abba az eshetőségbe bele sem akart gondolni, hogy amennyiben per lesz, Nidosiék jogi csűrés-csavarással meg is nyerhetik. Úgy érezte, az a világ, ahol ilyesmi megeshet, elviselhetetlen volna, hiszen azt várná el az embertől, hogy a tudomásul vehetlent vegye tudomásul. Az pedig, hogy az ötletéből, miszerint az 1948-as cikk újraközlésével mutassák be, ki volt Nidosi, ilyen fejlemény ágazott ki, úgy hatott rá, mint valami ideológiai szauna, ahol forróságból hidegbe, hidegből forróságba csöppen az ember, hiszen eddig csak elismerésben sütkérezett, amiért előásta az 1948 márciusában megjelent, Nidosi bűneit élmény- és tételszerűen felsoroló *Képes Figyelő*-cikket. A faksimileként közölt kordokumentum önmagáért beszélt, nem kellett hozzá megbotránkozott kommentárt fűzni, ahogy más lapok tették, elég volt két mondatban leszögezni a végén, hogy fent nevezett főnyilas neve, hogyan, hogy nem, felkerült a méltán újratemetett ötvenhatos mártírok emlékoszlopára. A közlés hatására levelek, telefonok özönlöttek a *Fáklyához*, és a szokatlanul nagy visszhang azt jelezte, hogy az adott ügyön túlmutató üzenetet sikerült sokakhoz eljuttatni. Látjátok, gyerekek, mondta a lapértékelő értekezleten a többnyire fanyalgó főszerkesztő, ez most elegáns volt, tényszerűek, visszafogottak, mértéktartók voltunk, büszke vagyok rá, hogy ez így csak nekünk jutott eszünkbe. Elégedettsége jeléül egy szóviccet is megeresztett, na persze, és kié az érdem? Az enyém, mert idehívtam a laphoz egy olyan Gyalogot, aki megmattol egy nyilasvezért...

16/6. Fóris, látva Gyégyé elkámpicsorodását, megveregette a vállát, azért nem kell betojni, apóca, téged személy szerint nem érint a dolog, a nevedet nem adtuk ki, pedig nagyon tudni akarták, hogy ki írta a régi cikk alá azt a pár új sort. Ezek képesek lettek volna rád verni az egész kártérítési balhét, tudniillik nincs másuk, akivel kekeckedhetnének, mert Palásti Laci bácsi, aki a *Képes Figyelő* cikkét írta, tiz éve halott. Sajnos azonban az újraközlés miatti felelősségünket sehogysem tudjuk elhárítani. Mit gondolsz, ki a Nidosi ügyvédje? Az a Raffai, aki a Csernovicsban pont alattam lakik. Szerencsére sejtelve sincs róla, hogy nálunk dolgozol, és ez így is marad, ha... Ha micsoda, kérdezte Gyégyé. Nézd, én itt csak gazdasági ügyekben diszponálok, tartalmi kérdésekbe semmi beleszólásom, de azt mondom neked, ezentúl jól gondold meg, hogy mit csinálsz, mert mint tudod, a *Fáklya* szegény lap, és sok ilyen sajtópert nem bíránk el. Ha még sok volt nyilasnak nekimesz, a végén szegre akaszthatjuk a kulcsot.